

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

INSTITUTE OF CULTURE AND ARTS JOURNAL
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

ปีที่ 24

Volume 24

ฉบับที่ 2 (48) มกราคม - มิถุนายน 2566

No. 2 (48) January - June 2023

ISSN 1906 - 2044

วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
INSTITUTE OF CULTURE AND ARTS JOURNAL
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 (48) มกราคม - มิถุนายน 2566

Vol.24 No.2 (48) January - June 2023

ISSN 1906 - 2044

หลักการและเหตุผล

วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะเป็นวารสารวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี 2542 โดยจัดพิมพ์เป็นวารสารวิชาการรายครึ่งปี (ปีละ 2 ฉบับ) โดยพิจารณาเผยแพร่บทความที่มีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. ขาดพื้นที่
2. ประวัติศาสตร์ - โบราณคดี
3. ปรัชญา - ศาสนา
4. แฟชั่น - เครื่องแต่งกาย - เครื่องประดับ
5. ภาษา - วรรณกรรม
6. ศิลปกรรม - สถาปัตยกรรม
7. วัฒนธรรม - สังคม
8. สารสนเทศ - การสื่อสาร
9. ศิลปะ - ศิลปศึกษา - ศิลปะการแสดง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมงานทำนุบำรุงวัฒนธรรมและศิลปะ และงานบริการวิชาการแก่สังคม
2. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความรับเชิญ บทความปริทัศน์และบทความวิจารณ์หนังสือที่มีคุณภาพ
3. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นิสิตและผู้สนใจทั่วไปมีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ
4. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นด้านวัฒนธรรมและศิลปะ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ : ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม - ธันวาคม) ฉบับที่ 2 (มกราคม - มิถุนายน)

วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (Institute of Culture and Arts Journal) ได้จัดทำเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (online)

ภาพปก : ภาพวาดวัดโพธิ์

ที่มา : ศาสตราจารย์พิเศษ อารี สุทธิพันธุ์

- บทความวิชาการและวิจัยทุกเรื่องได้รับการพิจารณากันกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewers) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน/บทความ
- บทความ ข้อความ ภาพประกอบและตารางที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน แต่ผู้เดียว
- บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
- บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะทราบจะเป็นพระคุณยิ่ง
- บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ของสงวนลิขสิทธิ์ไม่สงวน

กองบรรณาธิการวารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 (48) มกราคม - มิถุนายน 2566 Vol. 24 No.2 (48) January - June 2023 ISSN 1906 - 2044

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและทรัพยากรบุคคล
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร
รองอธิการบดีฝ่ายองค์กรและพัฒนากายภาพ
รองอธิการบดีฝ่ายวินัยและกฎหมาย
รองอธิการบดีฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์เพื่อสังคม
รองอธิการบดีฝ่ายการคลังและทรัพย์สิน
รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนิสิต

บรรณาธิการบริหาร

อาจารย์ ดร.ปรารภนา คงสำราญ
ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ปวัฒน์ชัย สุวรรณคังคะ
รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ
อาจารย์ ดร.ตาริณี ชำนาญหมอ
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย
สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

บรรณาธิการ

ภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์
อุปนายกราชบัณฑิตยสภา สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
ศาสตราจารย์ ดร.วีระชาติ เปรมานนท์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์
ราชการบำนาญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปภูรักษ์
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันท์สุวรรณ
คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.วารุณี หวัง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริมงคล นาฏกุล
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ สน สิมารัตน์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ สุภาวดี โพธิ์เวชกุล
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ เสาวภา ไพทยวัฒน์
สาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ฉันทนา เอี่ยมสกุล
ราชการบำนาญ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลสิทธิ์ ไชยยะวงษ์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ คุณารักษ์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โผน นามณี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สิทธิการ
สำนักวิชาการจัดการ การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยว
การจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ กอบบุญ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ สุธงษ์พิศาล

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชนารถ รัตนวงศ์ชัย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หม่อมราชวงศ์จักรกรรณ จิตรพงศ์

ประธานมูลนิธิมนตรีย์ ตราโมท ในพระราชูปถัมภ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

และประธานมูลนิธิชินริศรานูวัตติวงศ์และราชสกุลจิตรพงศ์

อาจารย์เผ่าทอง ทองเจือ

อาจารย์พิเศษคณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณาธิการ

ภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ชำเพชร

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิอร พรอำไพสกุล

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ปิยวรรณ กุลมัย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

รองศาสตราจารย์ ผกาศรี เอ็นบุตร

คณะมนุษยศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร

คณะมนุษยศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิอร พรอำไพสกุล

คณะมนุษยศาสตร์

อาจารย์ปิยวรรณ กุลมัย

คณะมนุษยศาสตร์

ฝ่ายจัดการวารสาร

นางสาวพรรณนารายณ์ เปรมตุน

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

นางสาวอรุณกมล มูลกลาง

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

นางสาวกนกนิจ บงกชศุภภา

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

นางสาวชนาพร กองจินดา

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

นายภาณุมาศ พุกกลิ่น

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

การติดต่อกองบรรณาธิการ

วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารประสานมิตร (อาคาร 3) ชั้น 2

114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ (02) 649-5000 ต่อ 12062

โทร./โทรสาร (02)261-2096

E-mail: culture.artsjournal@gmail.com

เว็บไซต์: <http://ica.swu.ac.th/>

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในฐานข้อมูลวารสาร ThaiJO ของ TCI

: <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jic>

f สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การส่งใบสมัครและบทความ

สามารถดำเนินการดาวน์โหลด และ Submit

ผ่านระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในฐานข้อมูล Thai-JO2.0

บทบรรณาธิการ

การศึกษาข้อมูลวัฒนธรรมและศิลปะหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งอยู่บนฐานคิดว่าโรคระบาดดังกล่าวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม ดังที่เกื้อหนุนวิถีชีวิตใหม่ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่นำไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่ ทางวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ

ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเชื่อมโยงกับการสร้างสรรค์รูปแบบวัฒนธรรมและศิลปะที่สอดคล้อง กับภูมิปัญญา ความต้องการของชุมชน และส่งผลต่อมิติด้านสุขภาวะทั้งทางร่างกายและจิตใจ ภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรม และสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของแต่ละชุมชนวัฒนธรรมและศิลปะจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการในการ “รักษา” และ “ระบายความกดดัน” ของมนุษย์ในช่วงวิกฤตของโรคระบาดดังกล่าว ทั้งยังแสดงให้เห็นการ “ปรับตัว” ในด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ดังในบทความวิจัย และบทความวิชาการ ในฉบับนี้ อาทิ สัญลักษณ์ในพิธีกรรมเลี้ยงผีที่บ้านสิงห์ ตำบลสิงห์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร การสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีตรุษจีนในอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดสงขลา: เปรียบเทียบการสืบทอดก่อนและในช่วงวิกฤต COVID-19 เพลงเรือ: กระบวนการสืบทอดและสร้างสรรค์เพื่องานสาธิตศิลป์ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 การปรับตัวเพื่อ การพัฒนาการจัดการของพิพิธภัณฑ์ในภาวะปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีใหม่: การส่งเสริมการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ด้วยยานพาหนะไฟฟ้าขนาดเล็ก เป็นต้น

วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ ยังคงมีพันธกิจสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมและศิลปะ และสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมบทความวิชาการ บทความวิจัย จากนักวิชาการหลากหลายสถาบัน ซึ่งยังคงให้ความสำคัญ ในการคัดเลือกและประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ โดยผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อให้ได้บทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่มีคุณภาพทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทั้งนี้กองบรรณาธิการวารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ จะเป็นแหล่งองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมและศิลปะที่สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดให้เกิดงานวิจัยในแขนงต่าง ๆ และจะได้ รับบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพจากคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และศิลปิน ทั้งหน่วยงานภายในและ ภายนอก ซึ่งทำให้วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะยังอยู่ในมาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

อาจารย์ ดร.ปรารณา คงสำราญ
ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ
บรรณาธิการบริหาร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ

วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ

ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (47) กรกฎาคม – ธันวาคม 2565

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์

รองศาสตราจารย์ ดร.โสภณา ศรีจำปา

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.รุจิ ศรีสมบัติ

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง

รองศาสตราจารย์ จรัสญ์ กาญจนประดิษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันลูกท้าว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบศิริ ภักดีพินิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ วีระปริยากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษพงษ์ วงศาโรจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรณันท์ ดำรงสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตฤทัย ไกวรรณะกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฐ์ คูศิริพิทักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรพนัช ตั้งเชื่อนขันธ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพธิ์มงคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล รอดแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แช มังกรวงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรกต เกษเกล้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรวัฒน์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ พนเสาวภาคย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พหลยุทธ กนิษฐบุตร

อาจารย์สนั่น รัตน์ะ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

สำนักยุทธศาสตร์และวางแผน วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ราชบัณฑิต สาขาจิตรกรรม สำนักศิลปกรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัส หนูทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์า ทรัพย์สินวิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร ไทยจงรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพิกา รอดสการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวีเทพ มุสิกะปาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญ วานิชกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เมธี พันธุ์ราทร

อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

“สายปัน - สายสัมพันธ์”: พหุวัฒนธรรมโดยผ่านการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้น “SAIPAN - SAI SAMPAN”: MULTICULTURALISM THROUGH THE CREATION OF A SHORT FILM จิราพร เกียรติินฤมล / JIRAPORN KIATNARUMOL อนุชา แพ่งเกสร / ANUCHA PANGKESORN	10
สัญลักษณ์ในพิธีกรรมเลี้ยงผีที่บ้านสิงห์ ตำบลสิงห์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร THE SYMBOLS IN ANCESTRAL SPIRIT WORSHIP AT BAN SING IN YASOTHON PROVINCE อาธิป เมืองนาม / ARTHIP MUENGNAM ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ / PANUPONG UDOMSILP	23
การประยุกต์ใช้ท่าโยนเพื่อการออกกำลังกายตามหลักการฝึกหนักสลับเบาที่ความหนักสูง THE APPLICATION OF KHON POSTURE IN HIGH-INTENSITY INTERVAL TRAINING (HIIT) EXERCISES จุฑาทิพ ศรีสืบ / CHUTATHIP SRISUEB นพดล อินทร์จันทร์ / NOPPADOL INCHAN ศรียัฐ ภักดีรัตนจิต / SRIRATH PAKDEERONACHIT	38
นาฏกรรมจากแนวคิดการประสูติของพระเยซู THE DANCE FROM CONCEPT OF THE NATIVITY OF JESUS ธรากร จันทนะसार / DHARAKORN CHANDNASARO	51
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีใหม่ : การส่งเสริมการท่องเที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์ด้วยยานพาหนะไฟฟ้าขนาดเล็ก NEW NORMAL OF CULTURAL TOURISM: THE PROMOTION FOR RATTANAKOSIN ISLAND TOURISM BY PORTABLE VEHICLES กิงกนก เสาวภาวงศ์ / KINGKANOK SAOWAPAWONG ชมพูนุท ภาณุภาส / CHOMPUNOOT PANUPAT	68
การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีตรุษจีนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา: เปรียบเทียบการสืบทอดก่อนและในช่วงวิกฤต โควิด19 CHINESE NEW YEAR CULTURAL TRADITION INHERITANCE IN HAT YAI DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE: COMPARISON BETWEEN BEFORE AND DURING DOVID-19 PANDEMIC กิตตินันท์ เครือแพทย / KIRIRINAN KRUEAPHAT ปัญญา เทพสิงห์ / PUNYA TEPSING เกษตรชัย และหิม / KASETCHAI LAEHEEM	81

เพลงเรือ: กระบวนการสืบสานและสร้างสรรค์เพื่องานสาธิตศิลป์ ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 PHLENG RUEA: TRANSMISSION AND CREATIVITY FOR THE "ART FOR THE PUBLIC" PROJECT DURING COVID-19 OUTBREAK ดวงเดือน หลงสวาสดี / DUANGDUAN LONGSAWAS दनय नौयचैन / DANAI NOICHUEN นันทิดา จันทร์างศุ / NANTIDA CHANDRANSU	96
การศึกษากระบวนการสร้างฝั่มทอผ้าที่ทำด้วยไม้ในวัฒนธรรมลาวครั้งในประเทศไทย WOODEN REED MAKING OF THE ETHNIC LAO-KHRANG IN THAILAND วุฒิไกร ศิริผล / WUTHIGRAI SIRIPHON	112
การปรับตัวเพื่อการพัฒนาการจัดการของพิพิธภัณฑ์ในภาวะปัจจุบัน THE ADAPTATION FOR THE DEVELOPMENT OF MUSEUM MANAGEMENT IN THE CURRENT STATE กฤตณัฐ์ ดิลกศิริธนาภรณ์ / KRITSANAT DILOKSIRITHANAPAT จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า / CHAKAPONG PHAETLAKFA นพดล อินทร์จันทร์ / NOPPADOL INCHAN	125
อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ท่ารำโทนเพชรบูรณ์ CULTURAL INDENTITY WITH THE CREATION OF PHETCHABUN TONE DANCE อังคณา จันทร์แสงศรี / ANGKANA CHANSAENGSRİ	138
แอนิเมชัน 2 มิติ จากจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดสุวรรณารามฯ ชุด ทศชาติชาดก 2D ANIMATION FROM WAT SUWANNARAM RATCHAWORAWIHAN MURALS: THOTSACHAT JATAKA ธนพล จุลกะเคียน / THANAPON JUNKASAIN	149
การออกแบบผลิตภัณฑ์ Upcycling จากผักตบชวา ด้วยกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ UPCYCLING PRODUCT DESIGN FROM WATER HYACINTH WITH CREATIVE THINKING อังกาบ บุญสูง / AUNGKAB BOONSUNG	162

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ทำรำโทนเพชรบูรณ์

CULTURAL INDENTITY WITH THE CREATION OF PHETCHABUN TONE DANCE

อังคณา จันทร์แสงศรี / ANGKANA CHANSAENGSR

สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

DEPARTMENT OF DANCE AND PERFORMING ARTS, FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, PHETCHABUN RAJABHAT UNIVERSITY

Received: March 16, 2022

Revised: June 7, 2023

Accepted: June 9, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ทำรำโทนเพชรบูรณ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างสรรค์ทำรำโทนเพชรบูรณ์ขึ้นใหม่โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพในการสร้างสรรค์ และได้แรงบันดาลใจมาจากบทเพลงรำโทนเพชรบูรณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต อดีตผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยหวังจะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมกว้าง ให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์และผู้สนใจทั่วไปรู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ประเพณี วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว อาหาร

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ทำรำโทนเพชรบูรณ์เป็น 1 ในบทประพันธ์จาก 11 บทเพลงเพลงรำโทนเพชรบูรณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต อดีตผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คือเพลงรำโทนเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและแรงบันดาลใจดังกล่าวมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงรำโทนเพชรบูรณ์ โดยใช้ทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย การใช้ลักษณะท่าทาง ภาษาท่า นาฏยศัพท์ การเลียนแบบลักษณะท่าทางของสัตว์ ผสมผสานการเคลื่อนไหวของร่างกายตามท่วงทำนองเพลง สื่ออารมณ์ด้วยกิริยาต่าง ๆ รำโทนเป็นการรำที่มีลักษณะเรียกว่า “รำตีบท” “รำวัฒนธรรม” “รำโจ่ง” “รำวงแบบบท” การแต่งกายใช้รูปแบบชุดหนุ่มสาวนครบาลเพชรบูรณ์ การแสดงเป็นการรำเชิงเกี่ยวพาราสีกันระหว่าง ชาย-หญิง เป็นคู่ ๆ เคลื่อนย้ายเวียนไปเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกา

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม, การสร้างสรรค์, รำโทนเพชรบูรณ์, รำตีบท

Abstract

Research article on cultural identity and the creation of Phetchabun Tone Dance is intended for Create a new Phetchabun tone dance posture. Using a qualitative research process to create and get inspiration from the Phetchabun Ram Thon song of Assistant Professor Kamol Boonkhet Former Director of the Office of Arts and Culture, Phetchabun Rajabhat University, hoping to spread the reputation to Phetchabun Province in a wide range. Let the people of Phetchabun and the general public know more about Phetchabun, whether it's traditions, culture, tourist attractions, food.

The results showed that The creation of Phetchabun's dance choreography is one of the compositions of 11 songs. Phetchabun of Assistant Professor Kamol Boonkhet, former Director of the Office of Arts and Culture, Phetchabun Rajabhat University. is a Phetchabun dance song The researcher therefore

brought the aforementioned ideas and inspiration to create a performance of Phetchabun Thon Dance. using the basic dance moves of Thai classical dance the use of dance postures, language, dance, vocabulary, imitating animal postures Incorporating body movements according to the melody It conveys emotions through various gestures. Ram Thon is a dance that has characteristics called “Ram Tibot”, “Cultural Dance”, “Jong Choong”, “Ram Wong Pattern”. The show is a courtship dance between men and women in pairs moving in a circle counter-clockwise.

Keyword : Cultural Identity, Creative, Ram Thon Phetchabun, Ram Ti Bot

บทนำ

มรดกวัฒนธรรมด้านภาษา วรรณกรรม งานศิลปะ ประเพณี การละเล่นต่าง ๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ย้อนไปตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มรดกวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต วัฒนธรรมสามารถเลื่อนไหลได้ ลอกเลียนแบบกันได้ และสามารถนำไปดัดแปลงใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคมและวัฒนธรรม แต่ผู้นำไปใช้ ต้องไม่ทำให้วัฒนธรรมของตนเสียหายไป หากแต่จะทำให้ วัฒนธรรมของตนเจริญก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง (วีรจักร วงศ์เงิน, 2551:1)

การละเล่นรำโทน เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทยอีกประเภทหนึ่ง รำโทนนิยมเล่นกันทั่วไปโดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดภาคกลางและภาคอีสานที่เล่นสืบทอดกันมาจากการติดจนถึงปัจจุบัน เอกลักษณ์สำคัญของรำโทนคือการรำที่มีลักษณะเรียกว่า “รำตีบท” ด้วยเหตุที่มีการร้องและรำเข้า กับจังหวะเสียงโทน จึงเรียกว่า “รำโทน” ลักษณะท่าทางการรำโทนจะมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านคิดสร้างสรรค์เป็นศิลปะประจำท้องถิ่น มีรูปแบบท่าทางท่วงทำนองที่รำเฉพาะในแต่ละเพลง ความแตกต่างของการละเล่นจะปรากฏในลักษณะท่าทางการรำรำ คำร้อง เครื่องดนตรี และการแต่งกายของแต่ละภูมิภาค (นวลรวี จันทร์ลุน, 2548:4)

รำโทนแต่ละท้องถิ่นจะมีการละเล่นในรูปแบบและวิธีการแสดงที่มีลักษณะคล้ายกันไม่มีรูปแบบที่แน่นอนแล้วแต่ผู้ร้องผู้รำสะดวก แต่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของหมู่บ้านนั้น ๆ คือบทหรือ วิธีการแสดงจะรำเป็นวงกลม เคลื่อนวงร่ายไปทางซ้ายมีการรำเป็นคู่ระหว่างชายและหญิง โดยฝ่ายหญิงจะอยู่ทางขวามือของฝ่ายชาย มีผู้ร้องและผู้บรรเลงเครื่องดนตรีกำกับจังหวะอยู่กลางวงหรืออาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเล่นได้ตามสถานที่ผู้รำจะแสดง

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเล่นได้ตามสถานที่ผู้รำจะแสดง ทำท่วงทำนองโดยกระบวนท่ารำของการละเล่นรำโทน ผู้รำจะเป็นผู้ที่คิดกระบวนท่าและลีลาการรำให้เหมาะสมกับเนื้อร้อง ทำนอง และจังหวะของบทเพลง ซึ่งจะเป็นแบบฉบับของชาวบ้านเอง (กาญจนา รัศมี แจ่มฟ้า, 2560:237)

รำโทนของจังหวัดเพชรบูรณ์หรือที่เรียกว่า “รำโจ่ง” เป็นการละเล่นที่ถือกำเนิดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ใดเป็นผู้คิดขึ้น แต่ในสมัยก่อนนั้น ชาวเมืองวิเชียรบุรีมักติดต่อกับค้าขายกับชาวกรุงศรีอยุธยาและชาวเมืองต่าง ๆ แถบลุ่มน้ำเจ้าพระยาโดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางลำน้ำป่าสักอยู่เนื่อง ๆ จึงนำเครื่องดนตรีประเภทกลองโทน ฉิ่ง รวมทั้งท่วงท่ารำจากการเล่นร่าย การแสดงกลองยาว หรือลิเกของภาคกลาง แล้วดัดดัดแปลงท่วงท่ารำใหม่ตามภูมิปัญญา ปัจจุบันยังพบการแสดงรำโทนอยู่ที่อำเภอเมือง อำเภอวิเชียรบุรี และเพลงรำโทนของผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมล บุญเขต จำนวน 11 บทเพลง ได้แก่ 1) เพลงรำโทนเพชรบูรณ์ 2) เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี 3) เพลงร่ายเขาค้อ 4) เพลงอำเภอลำเหล 5) เพลงอำเภอน้ำหนาว 6) เพลงอำเภอลำสัก 7) เพลงอำเภอนนทบุรี 8) เพลงอำเภอบึงสามพัน 9) เพลงอำเภอลำปาง 10) เพลงอำเภอนนทบุรี 11) เพลงอำเภอสรีเทพ

“ความคิดสร้างสรรค์” (Creative Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดเกิดขึ้นจากสมรรถนะทางสมองของมนุษย์ซึ่งมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ โดยมนุษย์สามารถพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยคุณลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ การใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์และการใช้จินตนาการ

การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะจำเป็นต้องอาศัยจินตนาการและกระบวนการทางความคิดมาเป็นแรงกระตุ้น

เคลื่อนให้ศิลปินสามารถแสวงหามุมมองและประเด็นทางความคิดจนตกผลึกเป็นแนวคิดหลักของการสร้างสรรค์ผลงานก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะออกมาทั้งด้านแนวคิด รูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการ เทคนิค วิธีการสร้างสรรค์และการนำเสนอผลงานทางศิลปะสู่สายตาของผู้ชม (ศิริมงคล นาฎกุล, 2565:8)

จากข้อมูลดังกล่าวมา รำโทนเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน ทำรำมีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละเพลง ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดที่จะสร้างสรรค์ทำรำโทนเพชรบูรณ์ขึ้น โดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาประวัติความเป็นมาของรำโทน เพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์กระบวนการทำรำโทนเพชรบูรณ์

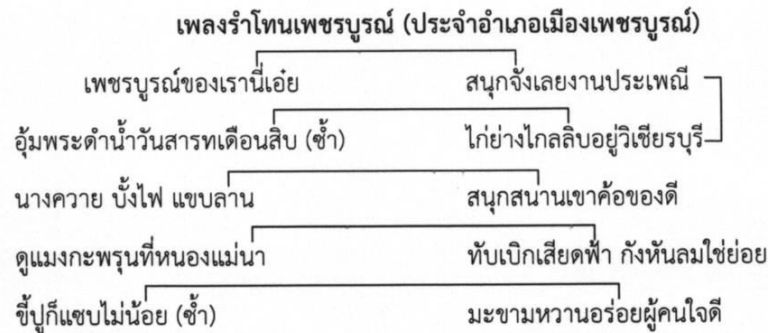
อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลและสังเกตการณ์รูปแบบและลักษณะการแสดงรำโทนทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด
3. ลงพื้นที่ภาคสนาม ในการหาชมการแสดงในพื้นที่ต่าง ๆ
4. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางคศิลป์ รำโทน, การแสดงพื้นบ้าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงาน
6. ทดลองปฏิบัติการ
7. นำไปถ่ายทอดองค์ความรู้
8. จัดทำเอกสารการเพื่อเผยแพร่ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ทำรำโทนเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยมีการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงรำโทน จาก 6 ประเด็น ได้แก่ 1.บทประพันธ์เพลงร้อง 2.การเคลื่อนไหวร่างกาย 3.ทำรำพื้นฐาน นาฏศิลป์ไทย 4.การแสดง 5.การแต่งกาย 6.การถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ทำรำโทนเพชรบูรณ์สู่ชุมชนสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. บทประพันธ์เพลงร้อง พบว่าเพลงรำโทนเพชรบูรณ์ มีแนวคิดแรงบันดาลใจจากผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต อดีตผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพลงรำโทนเพชรบูรณ์มีทั้งหมด 11 อำเภอ เพลงรำโทนเพชรบูรณ์ เป็นเพลงประจำอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ที่จัดเป็นงานประจำปีในเทศกาลสารทเดือน 10 ที่ประชาชนจากทุกสารทิศพากันมาร่วมงานอีกประการหนึ่ง เพชรบูรณ์มีอำเภอในเขตปกครองที่อยู่ในความดูแลทั้ง 11 อำเภอ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ ความงดงามที่ทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์มีความโดดเด่น จึงหยิบของดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว ที่คนรู้จัก มารวมไว้ อาทิ ไก่ย่างวิเชียรบุรี งานบุญบั้งไฟ การพ้อนแซ่บลานเพื่อขอฝน การละเล่นนางควาย สถานที่ท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเขาค้อ ที่ตำบลหนองแม่นา มีแหล่งแมงกะพรุนน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด กังหันลม ภูทับเบิก ส่วนอาหารที่มาจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน คือ น้ำพริกขี้ปูที่อยู่ในเขตหล่มเก่า หล่มสัก และสุดท้าย คือ พิธีเศรษฐกิจที่สร้างรายได้และมีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ มะขามหวานนั่นเอง ด้วยหวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ ในมุมกว้าง ๆ ให้ประชาชนในจังหวัดและประชาชนทั่วไป รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

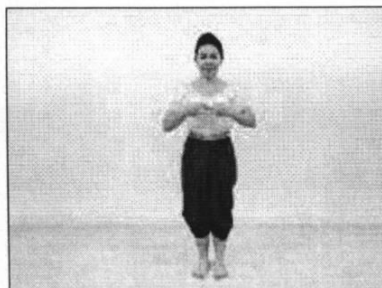
2. การเคลื่อนไหวร่างกาย พบว่า การเคลื่อนไหวร่างกายในท่าลักษณะต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารที่สามารถเข้าใจได้ง่ายมีความหมาย การคิดสร้างสรรค์ด้วยการเพิ่มลีลาการเคลื่อนไหวของ แขน ขา ลำตัว ศีรษะ ให้มีความอ่อนช้อยสวยงาม เรียกว่า ศิลปะการเคลื่อนไหว ศิลปะการแสดง หรือนาฏศิลป์ ซึ่งศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรีและการขับร้องเข้าร่วมด้วยเพื่อให้เกิดคุณค่าและเป็นการสร้างสุนทรียภาพนำมาซึ่งความสุขและความบันเทิงของ

มนุษย์ แต่ความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป คือ ศิลปะการร้องรำทำเพลง

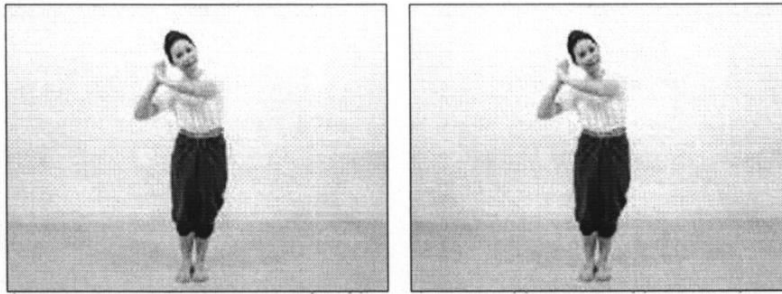
3. ทำรำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย พบว่ามีการใช้ท่าภาษาท่า นาฏยศัพท์ การเลียนแบบลักษณะและท่าทางของสัตว์ ทำรำของรำโทนเป็นการรำที่มีลักษณะเรียกว่า “รำตีบท” “รำวัฒนธรรม” “รำวงแบบบท” และ “รำโจ่ง” ซึ่ง “รำโจ่ง” เป็นชื่อเรียกรำโทนของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่อำเภอวิเชียรบุรี

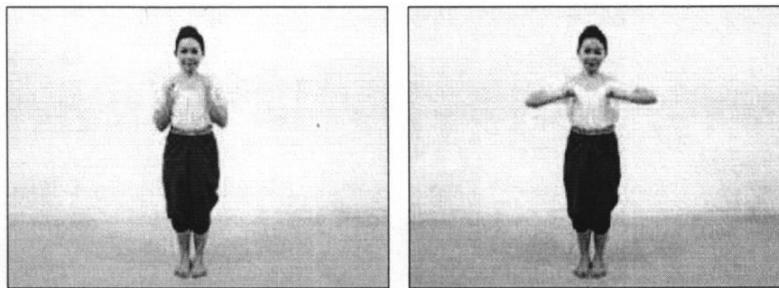
ภาพที่ 1 เพชรบูรณ์ของเราเน้อ (ภาษาท่า ท่าน บุรุษที่ 2)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงซ้าย มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาแบหักข้อมือเล็กน้อย เท้าทั้งสองข้างย่อสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

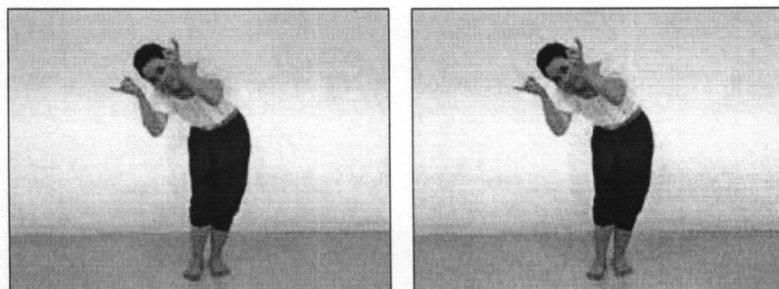
ภาพที่ 2 สนุกจingle งานประเพณี (นาฏยศัพท์ วงกลาง)
อธิบายท่ารำ ศีรษะตรง มือทั้งสองข้างจีบระดับอกแล้วคลายจีบ ตั้งวงกลาง เท้าทั้งสองข้างย่อสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

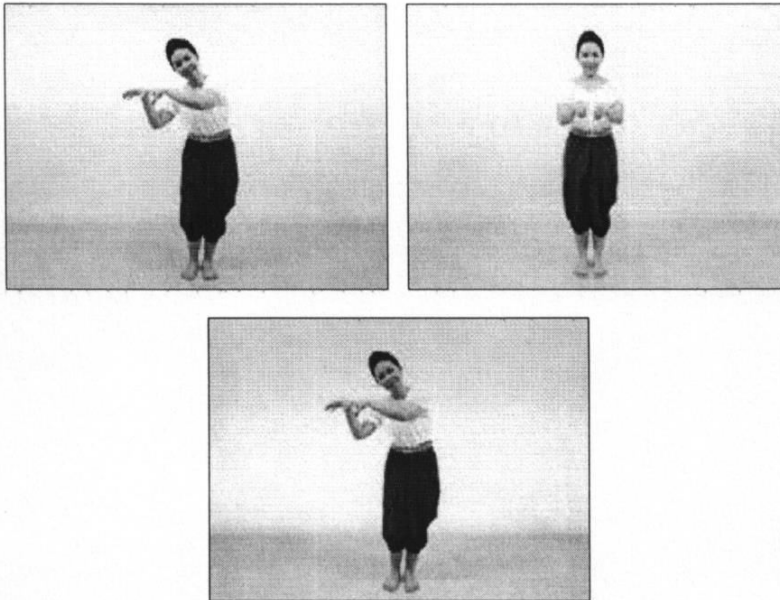
ภาพที่ 3 อัมพระค่าน้ำวันสารทเดือนสิบ (ภาษาท่า ยืนไหว)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงขวา มือทั้งสองข้างไหวไปทางขวา (ซ้าย) ศีรษะเอียงซ้าย มือทั้งสองข้างไหวไปทางซ้าย เท้าทั้งสองข้างย่ำสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักชากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

ภาพที่ 4 ไก่ย่างไกลลืออยู่วีเชียรบุรี (ท่าเลียนแบบอากับภรรยาของสัตว์ปีก “ไก่”)
อธิบายท่ารำ ศีรษะตรง มือทั้งสองข้างกำหลวม ๆ ข้างลำตัว ขยับแขนขึ้นลง เท้าทั้งสองข้างย่ำสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักชากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

ภาพที่ 5 นางควาย บั้งไฟ แขนกลาน สนุกสนานเขาค้อของดี
(เลียนแบบลักษณะท่าทางของสัตว์ ควาย)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงขวาเอียงซ้ายสลับกัน ตามจังหวะเท้าที่ย่ำ มือทั้งสองข้างกำหลวม ๆ ยกเข่าขึ้นขึ้นขึ้น ที่ทำลักษณะคล้ายเป็นเขากะบือ
ก้มหลังเล็กน้อย เท้าทั้งสองข้างย่ำสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักชากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

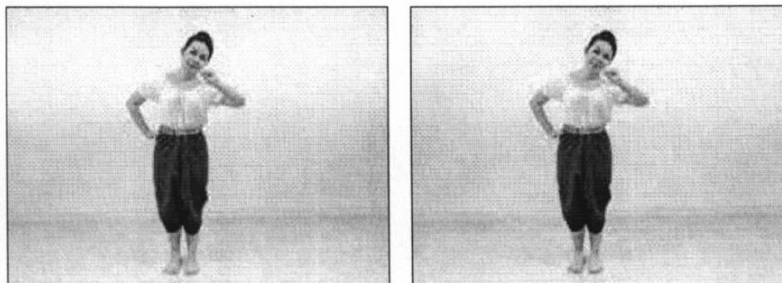
ภาพที่ 6 ดูแมงกะพรุนที่หนองแม่นา (ท่าเลียนแบบอากัปกิริยาของสัตว์น้ำ “แมงกะพรุน”)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงขวาเอียงซ้ายสลับกัน มือทั้งสองข้างหักข้อมือคว่ำปลายนิ้วชิดกัน แล้วคลายปลายนิ้วออกไปทางขวาทางซ้ายสลับกัน
เท้าทั้งสองข้างย่อสลับกัน

ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

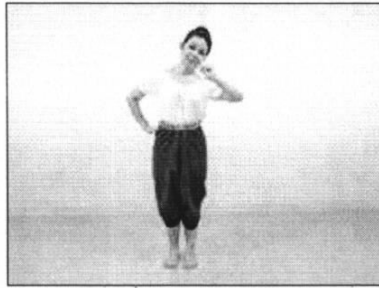
ภาพที่ 7 ทับเบิกเสียดฟ้า กังหันลมไข้อยู่ (ภาษาท่า ที่นั้น)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงซ้าย มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาทำท่าชี้ เท้าทั้งสองข้างย่อสลับกัน

ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

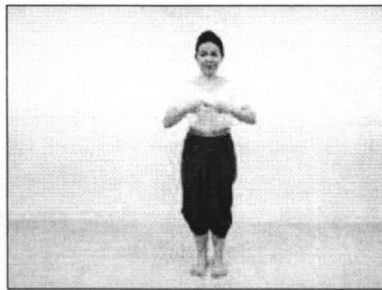

ภาพที่ 8 ซี่ปูกักแซบไม้น้อย (ภาษาท่า พุด)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงซ้าย มือขวาเท้าสะเอว มือซ้ายทำท่าชี้ที่ปาก (ซ้าย) ศีรษะเอียงขวา มือขวาเท้าสะเอว มือขวาทำท่าชี้ที่ปาก
เท้าทั้งสองข้างย่อสลับกัน

ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

ภาพที่ 9 มะขามหวานอร่อย (ภาษาท่าพูด)
อธิบายท่ารำ ศีรษะเอียงซ้าย มือขวาเท้าสะเอว มือซ้ายท่าทำซี้ที่ปาก เท้าทั้งสองข้างย่ำสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

ภาพที่ 10 ผู้คนใจดี (นาฏยศัพท์ ตั้งวงกลาง)
อธิบายท่ารำ ศีรษะตรง มือทั้งสองข้างจีบระดับอกแล้วคลายจีบตั้งวงกลาง เท้าทั้งสองข้างย่ำสลับกัน
ที่มา : กิตติศักดิ์ รักษากุล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563

4. การแสดง พบว่าจัดอยู่ในการสร้างสรรค์
นาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นการรำเกี่ยวพาราสีกันระหว่างชาย-
หญิงเป็นคู่ ๆ เคลื่อนย้ายเวียนไปทางซ้ายเป็นวงกลม
ทวนเข็มนาฬิกา การแสดงพื้นบ้านที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น

เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยประชาชนหรือชาวบ้านนั่นเอง มีบริบท
ของท้องถิ่นในการปฏิบัติร่วมกันและแสดงออกถึงความเป็น
อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเป็นการสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น

ภาพที่ 11 คิวอาร์โค้ด วิดีโอท่ารำโทนเพชรบูรณ์
ที่มา : โดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2563

ภาพที่ 12 คิวอาร์โค้ด วิดีโอรูปแบบการแสดงรำโทนเพชรบูรณ์
ที่มา : โดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2566

5. การแต่งกาย พบว่าในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม มีการออกรฐนิยมฉบับที่ 10 ลงวันที่ 15 มกราคม 2484 ว่าด้วยเรื่อง เครื่องแต่งกายของประชาชนชาวไทย รัฐบาลพยายามให้มีการปฏิบัติตามระเบียบการแต่งกายแบบใหม่อย่างทั่วถึง กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งไปยังคณะกรรมการจังหวัดต่าง ๆ หาวิธีให้ราษฎรปฏิบัติตามระเบียบการแต่งกายแบบใหม่ ทางจังหวัดจึงดำเนินการส่งเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เรียกประชุมชี้แจงบรรดาราชกรในตำบล อีกต่อหนึ่ง ด้วยคำขวัญที่ว่า “สวมหมวก ไว้ผมยาว นุ่งถุงสวมเสื้อ สวมรองเท้าหุ้มส้นหรือ รัดส้น” ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการแต่งกายดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ทำรำไทพชรบูรณ์

ภาพที่ 13 การแต่งกายชุดหนุ่มสาวนครบาลเพชรบูรณ์
ที่มา : โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2566

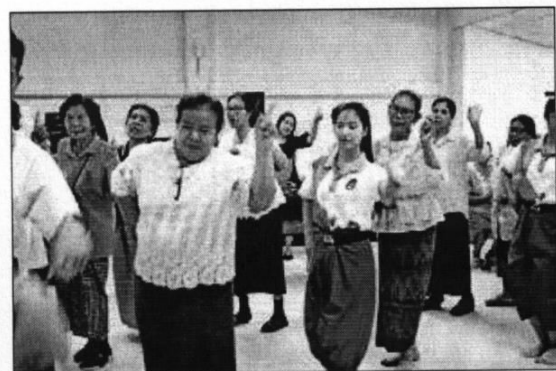
ภาพที่ 14 การแต่งกายชุดหนุ่มสาวนครบาลเพชรบูรณ์
ที่มา : โดยงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2566

6. การถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ทำรำไทพชรบูรณ์สู่ชุมชน โดยใช้วิธีการต่อทำรำแบบกลุ่ม และแบบตัวต่อตัว พบว่า

6.1 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมร่วมกับสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภายใต้โครงการศิลปวัฒนธรรมสู่ชุมชน “รำไทพชรบูรณ์” ณ โรงเรียนผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก มีผู้สูงอายุชาย-หญิงเข้าร่วมประมาณ 50 คน การจัดกิจกรรมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่รำไทพชรบูรณ์สู่ชุมชน

ภาพที่ 15 การถ่ายทอดองค์ความรู้รำไทพชรบูรณ์ให้กับโรงเรียน
ผู้สูงอายุ อบต.ดงมูลเหล็ก จ.เพชรบูรณ์
ที่มา : โดยพิทักษ์ จันทร์จระ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563

ภาพที่ 16 การถ่ายทอดองค์ความรู้รำไทพชรบูรณ์ให้กับโรงเรียน
ผู้สูงอายุ อบต.ดงมูลเหล็ก จ.เพชรบูรณ์
ที่มา : โดยพิทักษ์ จันทร์จระ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563

6.2 เผยแพร่รำโทนเพชรบูรณ์ในการรำถวาย
พระพุทธมหารธรรมราชาในงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ

ภาพที่ 17 ทำรำโทนเพชรบูรณ์เป็นส่วนหนึ่งในการรำถวาย
พระพุทธมหารธรรมราชา ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ
จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี 2562 (การแต่งกายเป็นชุดที่ใช้รำถวาย
พระพุทธมหารธรรมราชา จนถึงปัจจุบัน)
ที่มา : โดยสมเกียรติ งามนิล เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2562

ภาพที่ 18 ทำรำโทนเพชรบูรณ์เป็นส่วนหนึ่งในการรำถวาย
พระพุทธมหารธรรมราชา ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ
จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี 2562 (การแต่งกายเป็นชุดที่ใช้รำถวาย
พระพุทธมหารธรรมราชา จนถึงปัจจุบัน)
ที่มา : โดยสมเกียรติ งามนิล เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2562

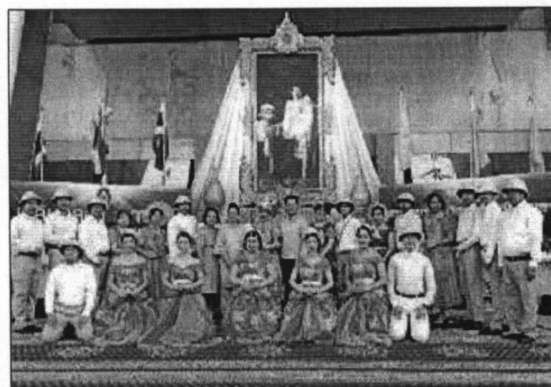
6.3 ถ่ายทอดองค์ความรู้รำโทนเพชรบูรณ์ให้
กับชมรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมผู้สูงอายุในงาน เอลิมอลอง
131 ปีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 19 รำโทนเพชรบูรณ์โดยชมรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
ผู้สูงอายุ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ที่มา : โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2566

ภาพที่ 20 มาลัยน้ำใจจากงานเอลลิมอลอง 131 ปีมหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร
ที่มา : โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2566

ภาพที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิ ชมรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมผู้สูงอายุ
ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักเรียน นักศึกษา
โรงเรียนเทศบาล 3 ชาญวิทยาและมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ในงานเอลลิมอลอง 131 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ที่มา : โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2566

6.4 ถ่ายทอดองค์ความรู้รำไทพชรบุรีให้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเคมี สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ใน โครงการเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพ การศึกษาสำหรับบัณฑิตนักปฏิบัติด้วยกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และภาคีเครือข่าย 8 ราชภัฏ “ค่ายอาสาบำเพ็ญ ประโยชน์เพื่อส่งเสริมและสร้างจริยธรรมและบูรณาการ การเรียนรู้งานประกันคุณภาพการศึกษา ครั้งที่ 8” ณ ห้องคอนเวนชัน วังจันทร์เวอร์วิง จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 22 ภาพนักศึกษาสาขาวิชาเคมี สาขาวิชาการจัดการ สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หลังจากที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำไทพชรบุรีแล้ว และได้จัดแสดงในงาน

“ค่ายอาสาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมและสร้างจริยธรรมและ บูรณาการการเรียนรู้งานประกันคุณภาพการศึกษา ครั้งที่ 8”
ที่มา : โดยทิพวัลย์ สายันต์ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2566

ภาพที่ 23 โครงการเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกัน คุณภาพการศึกษาสำหรับบัณฑิตนักปฏิบัติด้วยกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และภาคีเครือข่าย 8 ราชภัฏ “ค่ายอาสาบำเพ็ญ ประโยชน์เพื่อส่งเสริมและสร้างจริยธรรมและบูรณาการการเรียนรู้งานประกันคุณภาพการศึกษา ครั้งที่ 8” ณ ห้องคอนเวนชัน วังจันทร์เวอร์วิง จังหวัดพิษณุโลก จัดโดยสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ที่มา : โดยทิพวัลย์ สายันต์ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2566

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัย อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการ สร้างสรรค์ทำรำไทพชรบุรี พบว่าทำรำไทพชรบุรี มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ มาจากเพลงที่มีแรงบันดาลใจ ในการประพันธ์คำร้องของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต อดีตผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบูรณ์ ตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มี ความโดดเด่น จึงคัดเลือกของดีต่าง ๆ ของแต่ละอำเภอ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว การสร้างสรรค์ทำรำนำมาจากการทำพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย การใช้ลักษณะท่าทำ ภาษาท่า นาฏยศัพท์ การเลียนแบบท่าทาง ของสัตว์ผสมผสานการเคลื่อนไหวของร่างกาย ตาม ท่วงทำนองเพลงสื่ออารมณ์ด้วยกิริยาต่าง ๆ ตามจินตนาการ

การถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ทำรำไท พชรบุรีสู่ชุมชน จากการวิจัยพบว่า ได้ทำการถ่ายทอด องค์ความรู้ให้กับโรงเรียนผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล ดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ชมรมส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมผู้สูงอายุในงานเฉลิมฉลอง 131 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร นักศึกษาสาขาวิชาเคมี สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ใน โครงการเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพ การศึกษาสำหรับบัณฑิตนักปฏิบัติด้วยกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และภาคีเครือข่าย 8 ราชภัฏ “ค่ายอาสาบำเพ็ญ ประโยชน์เพื่อส่งเสริมและสร้างจริยธรรมและบูรณาการ การเรียนรู้งานประกันคุณภาพการศึกษา ครั้งที่ 8” จังหวัด พิษณุโลก และได้เผยแพร่รำไทพชรบุรีในการร่วถวาย พระพุทธมหาธรรมราชา ในงานประเพณีอัฐมพระดำเนิน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะนอกจาก อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์ทำรำไทพชรบุรี ยังพบกระบวนการสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปบูรณาการกับ ศาสตร์อื่น ๆ ได้ เช่น การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการ ออกแบบทรงผม ให้เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุนอุดหนุนงานวิจัยที่บูรณาการ ตามศาสตร์พระราชาโดยงบประมาณเงินรายได้ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนารัศมี แจ่มฟ้า. (2560). รำโทน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
 นวลรีวี จันทร์สุน. (2546). พัฒนาการและนาฏยลักษณะของรำโทนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหา
 บัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วีรจักร วงศ์เงิน. (2551). เพลงรำโทน:กรณีศึกษาคณะรำโตนบ้านไร่กว้าง ตำบลไรสะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.
 ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชามานุษยวิทยามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ศิริมงคล นาฏยกุล. (2565). การสร้างสรรค์งานทางนาฏศิลป์. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

ค้นหาจาก ชื่อบทความ, บทคัดย่อ, คำสำคัญ

Advanced Search

เกี่ยวกับ TCI ▾

ฐานข้อมูล TCI ▾

ค่า T-JIF

เกณฑ์คุณภาพวารสาร ▾

TH EN (eng/)

ThaiJO ▾

FAQ

Advanced Search

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI

Show 10 ▾ entries

Search: 1906-2044

No.	Journal Name English	Journal Name Local	ISSN	E-ISSN	TCI Tier	Date for next submission
184	Institute of Culture and Arts Journal	วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ	1906-2044	—	1	ไม่ก่อนวันที่ 1 ม.ค. 2568

Showing 1 to 1 of 1 entries (filtered from 1,036 total entries)

Previous

1

Next

0
SharesThai-Journal Citation Index Centre (<https://tci-thailand.org/>) ↑

(htt

ps:/

/so

cial

-

plu

gins

.lin

e.m

e/li

neit

/sh

are

?

url

=ht

tps

%3

A%

2F

%2

Ftci

Manage consent